

Jan Willem Roosenbrand

ps 95:1 3 5

LEZING Matt 6: 24-34

Ps 147: 4 7

preek over zondag 34

Liedb 114: 1 2

geloofsbelijdenis

Liedb 114: 3

Uitreiking trouwbijbel:Liedb 367: 1

collecte

Liedb 293

Net als vermoedelijk alle andere creatieve mensen heeft Roosegaarde een bloedhekel aan de typisch Nederlandse zinsnede “Ja, maar...” waarmee elk pril, waardevol, idee de grond ingestampt pleegt te worden door de saboteurs van het creatieve proces in een gezelschap. Zoals het een creatief persoon betaamt heeft hij wat op zijn ergernis gevonden: de ja-maar stoel. Het idee is, zoals de meeste goede ideeën, simpel. In de stoel zit een spraakherkenningssysteem. Zodra de persoon op de stoel “Ja, maar” zegt, krijgt hij een flinke elektrische schok. Briljant!

Zo wil Daan Roosegaarde mensen in de modus houden van de verwachting, van creativiteit. En hij betrapt je erop als je te snel uit die modus wilt stappen en met al te alledaagse tegenwerpingen het creatieve

proces vermoordt.

Weg met alle jamaars, ga eerst maar eens helemaal door het creatieve proces, zoek het ideaal, doe even net alsof dat normaal is, alsof er geen tegenwerpingen bestaan.

Vanmiddag hebben we het over Het eerste gebod: ik ben de HERE jullie God, ik bevrijd, en daarom wil ik geen afgoden meer zien in jullie leven.

Dit gebod zegt: weg met de afgoden van werk, van geld, van vakantie, van Facebook, van geluk, van seks, van jezelf willen zijn, van zorgen maken voor morgen, het zijn allemaal, allemaal afgoden.

Want wij zijn er als de kippen bij om te zeggen: ja maar mag je dan jezelf niet zijn? Mag je dan niet genieten van je vakantie, mag je niet sparen, moet je niet je verantwoordelijkheid nemen door te zorgen voor je toekomst, voor je oude dag, voor een sluitende begroting.

Kijk tegenwerpen tegen een goed idee zijn niet verkeerd.

Een goed idee moet ook bestand zijn tegen jamaars.

Anders is het een luchtkasteel.

Maar als je te snel komt met ja maars, dan help je het creatieve proces om zeep.

Een ja maar is vaak een weigering om het eens van een heel andere kant te zien, om het eens over een heel andere boeg te gooien. Het is vaak een kwestie van vastgeroest zitten in een bepaald patroon van denken en doen waar je ook aan vast wilt blijven houden.

En dan heb je creatieve, scheppende mensen nodig die je helpen om nieuwe mogelijkheden te ontdekken.

Jezus was zo'n creatieve geest. Creatieve geesten zien meteen en veel scherper dan anderen de beperkingen van de status quo, de beperkingen van hoe het altijd geweest is en hoe het nou eenmaal is.

Nee, het kan anders.

Het koninkrijk van God komt. Dat is zo'n creatief idee waar wij meteen een hele batterij ja maars paraat hebben.

Het eerste gebod: de Here is God, weg met je afgoden, de oproep van Jezus: maak je geen zorgen, God zorgt voor je; dat is een geweldig creatief idee dat helemaal niet past in wat wij normaal vinden.

En nou zouden we hier in de kerk in de kerkbank van die sensoren moeten hebben die onze gedachten herkennen, onze ja maar gedachten.

Ik denk dat het een enorm onrustige kerkdienst zou worden als je telkens door je bank betrappt wordt op je ja maar tegen deze gedachte van het koninkrijk van God, tegen deze uitdaging om nu eens echt te gaan geloven dat God God is en dat je geen afgoden meer nodig hebt.

Laten we deze dienst eens gebruiken als een jamaar stoel.

Laten we onszelf eens de discipline opleggen om onze protesten even in te slikken en mee te gaan in het creatieve proces van Jezus en va het eerste gebod.

In de samenleving word je voortdurend terug geroepen naar de realiteit van de onhaalbaarheid van de woorden van Jezus. Jezus zegt: keer je naaste je andere wang toe als je geslagen wordt. Ja maar moet je dan alles accepteren?

En moet je dan pacifist worden en het legere helemaal afschaffen?

Jezus zegt: geld is een afgod, Mammon, die levens eist en slachtoffers maakt. Dien de Mammon niet langer, maak je geen zorgen voor morgen, God zorgt voor je. Ja maar dat wordt een mooie boel als je alle pensioenfondsen opheft, als je geen spaargeld mag hebben, als je echt alles weg zou geven.

Jezus zegt: je moet niet alleen van de vrouw van een ander afblijven met je handen, je moet ook van haar afblijven met je blikken. Ja maar we zijn toch mensen van vlees en bloed.

Jezus zegt: laat je ja zijn en je nee nee. Ja maar je kunt toch niet altijd goudeerlijk zijn en alles zeggen wat je vindt. Dan zou dat interview van Willem Alexander en Maxima wel een tikkeltje anders gelopen zijn misschien.

Het is niet zo moeilijk voor ons om het creatieve herscheppingsproces van Jezus en zijn Geest te vermoorden met onze realistische ja maars.

Maar in de kerk zitten we in een jamaar bank: en elke keer als we protesteren tegen dit ideaal van het koninkrijk van God krijgen we een schokje in onze gevoelige delen. Als een herinnering aan het Koninkrijk van God, aan de uitdaging om niet meteen compromissen te sluiten waardoor je het compromis niet eens meer als compromis ervaart maar steeds meer als enige normale situatie ziet.

We proberen ons in te denken dat het werkelijkheid is: God is God en de afgoden hebben afgedaan.

We stimuleren elkaar om in de modus van het vertrouwen op de werkelijkheid van Gods aanwezigheid te blijven. Ja we weten allemaal uit eigen ervaring dat de jamaars ons in de mond bestorven liggen. En dat die jamaars ook heel reëel zijn, ook echt wel ergens over gaan.

Maar we proberen ze nu een half uur te negeren en ons in te leven in de werkelijkheid van het koninkrijk van God, in de werkelijkheid van de aanwezigheid van Christus, in de werkelijkheid van de creatieve Geest van God in ons leven.

Vertrouwen, dat is de kern. De catechismus zit te zoeken naar wat afgoderij nou eigenlijk in de kern is en komt dan tot deze omschrijving:

Afgoderij is dat je in plaats van de echte God zoals je die in de bijbel leert kennen, of naast hem iets hebt waar je je vertrouwen op stelt.

Het eerste gebod is: je kunt God vertrouwen, echt waar en voor 100%.

Met je hele hebben en houwen kun je God vertrouwen.

Voor alles.

Echt waar? Ja.

Ook als ik doodziek ben? Ook als mijn kind maar niet beter wordt? Ook als ik werkloos word of dreig te worden? Ook als ik als kerk de begroting niet rond krijg? Ook als de economie niet aantrekt en er toch weer miljarden bezuinigd moet worden? Als mijn huwelijk naar de Filistijnen is?

Dat is het koninkrijk van God. Dat je de werkelijkheid van de aanwezigheid van God als je Vader die weet wat je nodig hebt, dat je die werkelijkheid vasthoudt.

Zo begint het in je leven. Je leert vertrouwen doordat je ouders te vertrouwen zijn. Ken je dat verhaal van die vader die zijn kind wil leren wat vertrouwen is? Het kind staat op de tafel, en papa zegt: spring maar, ik vang je op. Best eng, maar het kind denkt: het is papa en die is sterk. En het springt. En vader laat het kind op de grond vallen, hij vangt haar expres niet op. Goed zo,

zegt hij, je moet leren dat niemand te vertrouwen is in het leven, en dat je jezelf altijd zelf moet zien te redden.

Vreselijk. Daar krijg je inderdaad een houding van dat je niemand vertrouwt en dat je niet afhankelijk durft te zijn.

Maar meestal gaat dat beter. En leer je van een vader die je wel opvangt, van een vader die je als baby al in de lucht gooit en weer opvangt en van een moeder die zegt: kijk toch uit, niet zo gevaarlijk, van zulke ouders leer je vertrouwen en geborgenheid. Da is de kern van het leven. Daarin laten papa en mama iets zien van God, die je vader is.

Vertrouwen, dat is dat je een oerbeseft hebt dat het goed komt, dat je veilig bent, dat er grond onder je voeten is. Dat je gedragen wordt.

En wat is het mooi als je van je ouders dit basale gevoel mee krijgt. En helemaal als ze dit ook hebben weten te koppelen aan hun eigen vertrouwen in God, dat zij God vertrouwen ook als het moeilijk is in hun leven.

En verschrikkelijk als je van huis uit een gevoel van onveiligheid meekrijgt. Omdat er inbreuk werd gepleegd op je grenzen, op je ik, omdat je niet veilig was. Dat werkt diep door in je leven. Dat werkt ook diep door in je geloof, daardoor wordt het ook een stuk moeilijker om God te vertrouwen.

Meestal gaat het gelukkig wel goed. Al gaat het nergens perfect.

Maar vaak gaat het goed en helpen ervaringen van vroeg in je kindzijn je om je bij God veilig te voelen. Ik denk aan Psalm 22:

10 U hebt mij uit de buik van mijn moeder gehaald,
mij aan haar borsten toevertrouwd,

11 bij mijn geboorte vingen uw handen mij op,
van de moederschoot af bent u mijn God.

Zie je hoe hier de ervaring van een verloskundige die het kind opvangt en aan de borst van de

moeder legt, hoe dat hier 1 op 1 door-vertaald wordt naar vertrouwen op God, de God van het leven.

Niet dat het leven verder altijd zo te vertrouwen is. Daar kent u die psalm 22 misschien ook wel van: die psalm begint met Mijn God mijn God waarom hebt u mij verlaten!

Maar juist in de die ervaring van verlatenheid (die Jezus ook gekend heft, die deze psalm ook op de lippen heft genomen) juist in die ervaring van verlatenheid zoekt Jezus het wel bij God, door bij hem te klagen, door hem aan te roepen.

12 Blijf dan niet ver van mij,
want de nood is nabij
en er is niemand die helpt.

Vereer naast mij geen afgoden, zegt de Here God.
Zoek het als het leven tegenvalt bij Mij. Ook dan.

Afgoden: ergens anders op vertrouwen dan op God alleen.

Hoe ontdek je dat? Hoe kom je daar achter dat je andere goden in je leven hebt?

Een van de manieren is:

Waar lig je wakker van?

En: waar mogen ze je wakker voor maken?

Waar lig je wakker van?

Maak je geen zorgen voor de dag van morgen.

Ja maar,....

Au. Geen jamaar. Probeer nu eens eerst in de modus te blijven van het koninkrijk van God. Ik begrijp dat je het moeilijk vindt om echt te geloven dat God als je vader weet wat je nodig hebt en ik snap en ik heb dat zelf ook dat je toch door zorgen kunt worden overmand en dat je gedachten aldoor maar weer in die cirkel rondgaan: hoe moet dat nu?

Maar probeer eens om je in te denken dat het het Koninkrijk van God niet alleen maar een mooie gedachte is bij mooi weer maar dat het een werkelijkheid is, dat God er is, dat hij echt van je houdt, dat hij echt een plan heeft met je leven.

En als je dan toch wakker ligt? Zoek het dan bij God. Zeg tegen hem: U bent mijn God, niet mijn zorgen. Ja ik lig wakker over mijn kinderen, over of het wel goed met ze gaat, ik lig wakker omdat ze niet meer naar de kerk gaan. Maar het gaat om U, niet om mij, en ook niet om mijn kinderen. U bent mijn God en niemand anders. Ik vertrouw me aan U toe.

Waar lig je wakker van?

Of die andere vraag: waar mogen ze je wakker voor maken?

Voor de een is dat een frikandel, voor de ander chocola, en weer een ander zegt: voor 100 000 euro, en voor iets minder mag het ook wel.

Maar even serieus: ik bedoel natuurlijk: afgoden liggen niet alleen op het vlak van dingen waar je je zorgen over maakt, maar ook op het vlak van dingen waar je helemaal voor uit je dak gaat. Hoe kan dit een afgod zijn? Als het niet echt verbonden is met God. Als het losstaat van hem. Als het niet gekoppeld is aan zijn koninkrijk en de gerechtigheid, de manier van leven die daarbij past.

Stel jezelf de vraag: geniet je van het leven met God of voegt God daar eigenlijk niks aan toe? Zijn al die dingen en zijn al de mensen en zijn al die activiteiten die je leven de moeite waard maken, zijn die met God verbonden? Ervaar je die als een geschenk van God en verbinden ze je ook hechter aan God?

De droom van Jezus over het koninkrijk van God, die nieuwe wereld waarin God alles in alles en iedereen is, die droom van het eerste gebod: geen afgoden meer, alleen God die Heer is en die je bevrijdt en die je het leven gunt, die droom van het Koninkrijk van God waarin het niet langer draait om mij en mijn clubje maar om ons en de ander, kun je je dat voorstellen, of komen de jamaars meteen naar boven: ja maar, je kunt toch niet altijd aan God blijven denken, je moet toch niet overgeestelijk worden, het gewone leven is er toch ook nog? Herken je dat dat jamaars

kunnen zijn die een elektrisch schokje verdienen omdat ze je van de droom van Christus weghouden?

Nee, ik bedoel niet, ik bedoel juist helemaal niet dat alleen God belangrijk mag zijn en dat het gewone leven er niet toe doet.

Want de God die er toe doet, is de Schepper van deze wereld.

Hij heeft de dieren gemaakt, het luchtruim, de planeten, je werk, hij is de God van alles.

De vraag die ik je wil stellen, de vraag die het Koninkrijk van God je stelt is: zie je in alles God, vereer je in alles God? Gebruik je alles om met Hem te leven?

Geen afgoden, dat hoort onlosmakelijk bij het begin, wat eigenlijk het complete eerste gebod is:

Ik ben de HERE , ik ben je bevrijder, daarom geen afgoden.

Ik ben je bevrijder en ik gun je het leven. Maar het leven is pas leven als je het samen met elkaar en samen met mij leeft.

Dat je alleen op God vertrouwt en dat hij de belangrijkste in het leven is, is niet omdat hij eigenlijk superjaloers is en je geen plezier gunt. Het is dat hij weet dat het leven juist kapot gaat als je hem eruit weg duwt. Dan is het als een bloem die je afknipt en in een vaas zet, die bloeit prachtig, maar het is eenmalig, het is na een week weer afgelopen omdat je het van zijn wortel hebt afgesneden.

Het leven gaat kapot als je afgoden dient.

Jij zelf en anders je medemensen wel.

God gaat eraan kapot als je de afgoden dient, de afgod van macht en succes, de afgod van je eigen image, van je groepsbelang, je eigen ras, van seks en genot, van je eigen ontplooiing.

Ja God is er letterlijk aan kapot gegaan op Golgotha.

Ik had het over die jamaar stoel. Met telkens een schokje.

Om je bij de les te houden, om je bij de droom te houden van een nieuwe wereld. Een beetje agressief, dat wel.

Dat is nog maar kinderspel vergeleken bij de agressie die wij uitoefenden op Christus omdat wij niet van zijn droom willen horen, omdat wij vast willen houden aan onze jamaars, aan onze huidige wereld, aan ons recht van de sterkste, aan onze zelfbeschikking, aan ons verzet tegen de allerhoogste God die we maar niet durven en willen vertrouwen. Wij hebben hem geen schokje gegeven, maar we hebben hem de elektrische stoel gegeven of omdat we die toen nog niet hadden: het kruis. Dat is waar onze afgoderij uit uitloopt. We hebben Hem gedood.

Maar hij is opgestaan. Er komt een nieuwe wereld, een andere wereld, een betere wereld, het koninkrijk van God. Een samenleving van liefde, uit een stuk, een droom van een samenleving, met God en met elkaar. Eindelijk een eind aan ons ja maar.

In Jezus' naam, amen.